

SOLIDARITAT OBRERA UNA HISTÒRICA FEDERACIÓ

Els Antecedents

És el nom de la històrica organització que a principis del segle XX, va reorganitzar el moviment obrer a Espanya, i que més tard donaria el nom a un dels periòdics obrers més important del món.

Hereus del vell internacionalisme, de la FTRE (Federació de Treballadors de la Regió Espanyola), és al 1904 quan adquireix importància una nova federació amb el nom de Solidaritat Obrera, en aquest mateix any es crea la Federació local de Barcelona, a la que es considera per part d'alguns historiadors i militants de l'anarquisme, com el germen del que més tard el 1907 serà S.O.

El relleuament de la nova federació s'observa ja en l'anomenada "assemblea de Valls" a l'abril de 1906, durant aquest període es defineixen dos camps diferenciats entre lerrouxistes i obreristes. Al maig i juny de 1907 es realitzen reunions amb militants de diverses ideologies (Seguí, Bruguera, Badía, Saví, Sedó); posteriorment es va debatre un reglament i el 25 de juliol Terra i Llibertat va publicar un manifest de Solidaritat Obrera als treballadors de Barcelona signat per una trentena de societats obreres de marcat to unitari, però contrari al reformisme. Poc després, el 3 d'agost, en el local de l'Associació de la Dependència Mercantil es va constituir Solidaritat Obrera amb assistència de 34 delegats i nombrosos treballadors. D'aquesta reunió van sortir aprovades una sèrie de reivindicacions: Conservació de les millores obreres, dret d'associació, diumenges lliures, no al treball a preu fet, ensenyament racional obligatori, emancipació del sistema capitalista, etc, totes elles en el seu conjunt suposaven una tendència a l'anarquisme, però sense radicalismes.

Al gener de 1908 es contava amb 67 societats majoritàriament barcelonines que agrupaven a 12.500 obrers i el seu consell directiu el formaven tres comissions: administració-foment (Colomé, Badía, Bisbe, Lostau, A. Sánchez, Ferrer, Martí), propaganda (Vilallonga, Palau, Bonafout, P. Sánchez, Román, Sayós i Gas) i ensenyament (Casasola, Calvo, Ginés i els Carrera).

Des del 19 d'octubre de 1907, van comptar amb un semanari com a portaveu que es faria llegendar: Solidaritat Obrera. Al començament de 1908 inicia la seva expansió: constitució de la federació local de Badalona que va acompanyada de l'assemblea de delegats celebrada en la mateixa ciutat a la qual assisteixen 57 entitats de Solidaritat Obrera i moltes altres de Barcelona, Badalona, Premià, Mataró, Canet, Vilassar, Manresa, Caldes, Igualada, Manlleu, Capellades, Vic, Sabadell, Roda, Berga, San Feliu de Codina i Terrassa, fins a un total de 123. És aquesta assemblea la que va donar amplitud regional a la nova federació; el nou consell el va presidir Bisbe i va desenvolupar una gran tasca de propaganda, destacant en l'oposició a la llei antiterrorista de Maura.

Per fi s'arriba al Primer Congrés Regional de Catalunya (Barcelona 6-8 de setembre) en el centre obrer amb un nombre de delegats que oscil·la, segons historiadors, entre 130 i 150, en representació d'un centenar de societats i 25.000 afiliats i que englobava a socialistes, anarquistes i republicans; en aquest congrés es va acordar constituir la Confederació Regional de Societats de Resistència Solidaritat Obrera i utilitzar com a mitjà primordial de lluita l'acció directa, al mateix temps que s'imposava

l'apoliticisme partidista; en el congrés es va posar de manifest el triomf de les tesis anarquistes, a les que va ajudar notoriament la crida d'Anselmo Lorenzo als anarquistes perquè ingressessin en la federació (ha de tenir-se en compte que, en un principi, la posició anarquista no va ser unànime cap a Solidaritat Obrera: moderades crítiques al Terra i Llibertat i Acció Llibertaria, major entusiasme en El Rebelde i La Voz del Cantero) i la repressió contra Ferrer. Estranya resulta la coexistència d'anarquistes i socialistes (encara més si es recorda que els últims comptaven amb la UGT) que s'ha vingut explicant per la moderació d'uns i altres, i l'habilitat amb que els socialistes van dur el procés per a evitar el domini anarquista. Els socialistes de Badía aspiraven al fet que Solidaritat Obrera es convertís en un sindicat neutral, o sigui no anarquista; la ruptura es va produir quan Badía va editar un periòdic socialista per a neutralitzar Solidaritat Obrera va provocar airades respostes de Loredo, Prat i Lorenzo; a més els anarquistes estaven molt segurs del seu predomini al final.

En els mesos següents al congrés, els esdeveniments es precipiten: des de Cadis, Gijón, Montilla i Extremadura i des de la conferència d'Alzira arriben adhesions a la nova federació catalana que insisteixen en la conveniència d'estendre l'organització a tota Espanya. D'altra banda Solidaritat Obrera s'enfronta al setembre de 1908 als lerrouxistes amb virulència (boicot a la premsa radical), enfrontament que conclou al març de 1909 (assemblea regional) amb anatema per a Lerroux: declarat enemic de la classe obrera. A més, d'altra banda, entre finals de 1908 i abril de 1909 es produeixen canvis en els consells directius de la federació: al desembre presidit per J. Román, trobem a Demestres, Vives, Escandell, Badía, Herreros, Mas Gomeri, J. Castillo, Coll, Sala, Vargas, Closas, Álvarez, Cristóbal, Giner, Rius i Sans, i a l'abril a Rico, Moreno, Ferrer, Salvat, Darrer, Herreros, Salvador Seguí, Herrer, Demestres, Badía, Escandell, Gandía, Sans, Salas, M. Sans, B. i J. Castillo. La definitiva separació, al suspendre's el congrés nacional de 1909, no es produeix fins a 1910, però el triomf anarquista es constata en l'intermedi: al caure la repressió sobre la federació (successos de la Setmana Tràgica) només els anarquistes van mantenir la dignitat. El 13 de juny de 1909 es convoca congrés nacional per a setembre en el transcurs d'una reunió de Delegats; dies més tard es fixava per al 24-26 de setembre i s'enviava circular amb ordre del dia (sindicats de base múltiple, cases per a obrers, creació d'establiments per Solidaritat Obrera, cooperació de consums i producció agrícola, cooperativisme i col·lectivisme, jornada de vuit hores, salari mínim, sindicats grocs, extensió nacional de la federació) a més d'insistir-se que el congrés es convocava per als disconformes amb les tàctiques ugetistes. La repressió immediata va clausurar el domicili social i va fer descendir l'afiliació a 4.500 membres per abandó dels febles i moderats,

amb total predomini llibertari; superada la repressió, el nou consell directiu és inequívocament anarquista i les crítiques a l'ordre del dia són contundents: bastants dels seus temes es consideraven rebutjables per endavant pel seu tint ugetista.

Per fi se celebra el Segon congrés de Solidaritat Obrera i fundacional de la CNT, amb assistència de 114 societats i federacions locals a l'octubre-novembre de 1910. Mor Solidaritat Obrera i neix CNT. Solidaritat Obrera va suposar un pas nou de l'obrerisme: la substitució del societarisme pel sindicalisme amb l'acceptació dels corrents francesos (molt discutides les suposades influències franceses, fins al punt que Anselmo Lorenzo sostenia més aviat el contrari; a més a Espanya més que el sindicalisme revolucionari i l'apoliticisme el que s'imposa és l'anarcosindicalisme i l'antipoliticisme), però mantenint la tradició internacionalista de finals del XIX. Sembla segur que la principal tasca que va dur a terme va ser la de recuperar la pràctica de la solidaritat, que un cop assolida es llança a fites més àmplies col·locant en primer plànol l'internacionalisme i l'acció directa i plantejant-se la tasca d'estendre l'organització revolucionària per tot el país. És indiscutible que amb ella els anarquistes van aconseguir una federació a l'altura de la FRE i la FTRE, i per a això van haver d'enfrontar-se a dificultats molt semblants a les de la vella Internacional: lluita contra els socialistes, allunyament dels republicans (abans federals, ara radicals fortament implantats amb la demagògia lerrouxista), resistència a la repressió, superació d'estrets localismes. En la mateixa adreça, el 1909 es crea a Gijón la Federació Local de Societats Solidaritat Obrera, amb un portaveu del mateix nom (que va substituir al de Barcelona quan aquest va estar suspès després de la Setmana Tràgica), i que inicialment va comptar amb vuit societats (obriers de paret seca, paletes i peons, fusters i ebanistes, serradors mecànics, fundició, forners, llauradors i oficis varis) i 1.350 associats, que va assistir al congrés barceloní de 1910 i que immediatament va assumir les tesis del sindicalisme revolucionari en substitució de les del vell societarisme. També cal assenyalar l'existència de Solidaritat Obrera a Andalusia (1908), de Solidaritat Obrera de Galícia (1911) i fins i tot de la Federació Regional Extremenya de societats de resistència (1907) i que els intents per donar-li caràcter nacional venien almenys de 1908 des de Jerez, Gijón, Montilla, Alcoi i Fregenal.

Solidaritat obrera, mite i llegenda, 100 anys d'història viva.

S.O, és el títol de nombrosos periòdics anarquistes i sindicalistes Revolucionaris, uns altres com a solidaritat proletària, solidaritat, i més van tenir la seva aparició lligada a S.O.

-Alcoi. Vegi's València.

-Argel i Orán (Algèria) 1944-1947, uns quaranta números. Potser també el 1952. Òrgan del MLE a Àfrica del Nord. Col·laboracions d'Isabel del Castillo, Herrera, V. Muñoz, Muñoz Congost, Pérez Burgos, Puyol i Sarrau. Anticolaboracionista i ortodoxe.

-Barcelona 1907-1909, 1910-1911, 1913-1919, 1923-1924, 1930-1939 i València 1919-1923.

Sense lloc a dubtes és la capçalera del més durador i famós periòdic anarquista i sindicalista. Va sortir a Barcelona, com a semanari, el 19 d'octubre de 1907 com a òrgan de la federació Solidaritat Obrera, sota direcció de Jaime Bisbe (pel que sembla la seva direcció real la mantenia Anselmo Lorenzo). El seu punt de partida es troba en Despertad Social (portaveu d'una societat de cambrers) i va comptar amb el suport econòmic de Francesc Ferrer al mateix temps que la idea de la seva fundació s'atribueix a Anselmo Lorenzo. La seva primera redacció va estar constituïda per Lorenzo, Moreno, Casasola, Colomé, Grau, Ferrer i Herreros, amb Badía a l'administració, i la freqüent col·laboració de Mella, Prat i Loredó. Suspès el 30 de novembre (número 7) va reaparèixer el 13 de febrer de 1908. Posteriorment el van dirigir Tomás Herreros, Andrés Cuadros (accidentalment el 1910), Joaquín Bueso (1910-1911), Andrés Cuadros, Manuel Andreu (1915-1916, que va dimitir per atribuir-se-li línia nacionalista) i Borovio.

A l'arribar Pestanya a la direcció en 1917, el periòdic (en el qual treballaven Negre, Puerto, Jordán i Godayol) es trobava desprestigiada (boicotejada fins i tot per sindicats cenetistes) i no passava dels 3.500 exemplars; Pestanya el va depurar i clarificà la seva línia al mateix temps que va impulsar, amb riscos, una campanya contra Bravo Portillo, que va fer pujar la seva tirada a 17.000 exemplars. El 1919 davant la impossibilitat de treure'l a Barcelona es va traslladar a València dirigit per Alaiz, Carbó, Gallego Crespo i Viadiu, amb Abella, Quílez, Calleja, Amador, Seguí i Caracena de redactors i col·laboradors.

El 1923-1924 de nou a Barcelona el van dirigir Hermoso Playa i Callejas. Va ser suprimit per Primo de Rivera, reapareix el 31 d'agost de 1930, per acord d'un ple català de sindicats amb l'ajuda econòmica de llibertaris de Manresa i amb maquinària pròpia, sota la direcció de Peiró, administrat per Masoni i amb Foix, Carbó, Magre i Clará en la redacció amb una tirada mitjana (diari des de 1916) de 26.000 exemplars. Iniciada la lluita entre trentistes i faístes la direcció del diari va ser molt disputada: al setembre de 1931 un ple dona la victòria als radicals i Alaiz passa a dirigir-lo; el van succeir Corbella, Liberto Callejas i altres (set canvis d'adreça entre

setembre de 1931 i novembre de 1932), amb textos de Bajatierra, Cardona Rossell, Orobón i Lucía Sánchez.

Durant la guerra el van dirigir Liberto Callejas, Jacinto Toryho i Josep Viadiu (el seu últim director anterior a la clandestinitat franquista), aconseguint una tirada de 220.000 exemplars (el periòdic de més tirada a Espanya). El seu període més conflictiu va ser el republicà doncs a més dels enfrontaments entre faístes i trentistes, va comptar amb l'animadversió de les autoritats que el van perseguir amb ràbia: segrests d'edició i suspensions (sota l'adreça de Villar va ser suspesa durant 104 dies, i també amb Abad de Santillán i Gilabert es van succeir els segrests d'edició) el que va obligar en un moment a substituir-lo per Solidaritat. Fins a la derrota de 1939 (l'últim número el va treure B. Cano Ruiz) per la seva redacció van passar nombrosíssims militants de prestigi: Peiró, Ascaso, Viñas, Castellà, Marianet etc.

Com portaveu que va ser de la CNT catalana en ell, apareixen reflectits tots els successos d'importància que van afectar a la Confederació i donat l'arrelament que va aconseguir entre el cenetisme va ser objecte de moltes i dures batalles.

Després de la guerra de 1936 va reaparèixer repetides vegades clandestinament a Barcelona (i sembla que també a València) des de 1942: el 1943-1944 a multicopista, al gener de 1945 (número ú de la V època); regularment com a mensual fins el juny de 1947, i després esporàdicament el 1949, el 1953-1957 (número 42 a l'abril), el 1958, el 1963, 1965 i 1966, 1970-1971 i 1973. En els anys quaranta entre els seus directors van estar Mariano Casasús, Fontaura i Aiguaviva, entre els col·laboradors i redactors Doménech, Torremocha, Bonafusta, Sarasúa, Arturo Benedicto, Lamesa, Aurelio Miguel, José Nieto, Antonia Fontanillas etc.

Mort Franco, reapareix el 1976 amb una periodicitat entre setmanal i mensual, com a portaveu de la CNT catalana, amb freqüents alts i baixos en la seva qualitat, els canvis de direcció van des de Barnills (1978), Carmen Díaz (1988), Posa (1984), Edo (1985), Alemany, Alberto Sabadell, Liarte (1981), Severino Campos (1979), Adrià, Núria Galdón (1995), Jose Suno Navarro (1998), David Becerra (2000), Marc Sthele (2004), i finalment Jordi Exposito (2007) amb col·laboracions, entre molts altres, d'Aisa, Carballo, Adolfo Castaños, Castellás, Correas, García Cano, Montseny, Arturo Parera, Piqueras, Rella, Sentis, etc.

Actualment segueix sent el portaveu de la CNT-AIT d'Espanya, i l'òrgan d'expressió de la CNT de Catalunya i Balears. La seu de la redacció està a Badalona, i la seva edició té una tirada de 5000 exemplars en rotativa. Per acord de la regional catalano-balear el periòdic es va convertir en gratuït des del 2005. Mantenint-se pel suport econòmic de la militància, subscriptors, persones que simpatitzen amb el periòdic, i per suposat, de la

vintena de sindicats que componen la regional catalano-balear. Els continguts es fan amb les aportacions dels secretaris de premsa dels sindicats i col·laboradors habituals com les de Joaquín Ortíz, Víctor Bermúdez, Carmen Yeste, Lluís R.A, Just Casses, Marc Sthele.

L'administració està a càrrec de Jacinto Núñez i José Mª Sánchez. Com a director actual, està el company Jordi Exposito de la Federació local de Badalona, que duu en el càrrec des de l'any 2005. En aquests últims la seu del periòdic ha passat per Barcelona, *Olot, i Badalona.

A través de les pàgines de solidaritat obrera podem veure tota la història d'aquest país, no solament de la CNT, si no del moviment obrer i de l'anarquisme. No hi ha estudi sobre el tema que no hagi de recórrer a aquest títol per a aportar dades a la memòria històrica. Els inicis del moviment obrer, el pistolerisme dels anys 20, la Guerra civil i la revolució social, l'exili, la dictadura, la transició i l'actualitat d'avui, han quedat reflectides en aquests 100 anys, en els quals persones mogudes pels seus ideals han aportat el seu grà de sorra i han fet possible arribar fins a aquí. La CNT, Solidaritat Obrera i els seus militants han sofert la més brutal repressió mai infringida a un moviment social en aquest país, als homes i dones de la CNT que han sofert tortures, presons, censures, deportacions, exilis, penalitats, i sobretot l'oblit, vagi aquest homenatge; Solidaritat Obrera, la CNT no és res si darrere no hi ha persones amb ideals de llibertat.

Autor: Solidaritat Obrera

(Per a fer aquest article hem tingut la col·laboració expressa del company Miguel Íñiguez.)

Traducció al català: CNT Olot (març 2008)

**Íñiguez,M: esbós d'una enciclopèdia històrica de l'anarquisme, Madrid 2001. Fundació d'estudis Anselmo Lorenzo, FAL.

**Aissa, Ferran i Madrid, Paco: Solidaritat Obrera: símbol i mite d'un periòdic llegendari, Barcelona, 1987. Ateneu enciclopèdic Popular, AEP.